

Het belang van een onafhankelijke geschillenbeslechting

Notitie rondetafelgesprek geschillenregeling d.d. 29 mei 2019

Namens de Regering van Aruba;
de Gevolmachtigde Minister van Aruba
Dhr. G.F. (Guillfred) Besaril

Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (Statuut) dat sinds 15 december 1954 onze statutaire rechtsorde in het leven heeft geroepen is voor het laatst in 2010 herzien. Dit als gevolg van de ontmanteling van de toenmalige Nederlandse Antillen waardoor het Koninkrijk sindsdien uit vier landen bestaat: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Het Statuut bepaald kortom: hoe het Koninkrijk is georganiseerd (Landsorganen vis-à-vis Koninkrijksorganen), hoe de landen hiervan deel uitmakend, zich tot elkaar verhouden en wie gaat waarover. Zo zijn de landen volgens het Statuut gelijkberechtigde partners die naast elkaar staande¹, ieder autonoom eigen belangen behartigend en daarbij samen elkaar ondersteunend en met elkaar in samenwerking, de belangen van het Koninkrijk behartigend. Het Statuut bepaald welke bevoegdheden aan welke organen binnen het Koninkrijk toekomen om de hen uit kracht van het Statuut toebedeelde taken uit te kunnen voeren. Bij de herstructurering van het Koninkrijk in 2010, werd artikel 12a in het Statuut ingevoegd. De gedachte hierachter was dat bij een samenstelling van meerdere landen de kans op geschillen toeneemt, door intensievere samenwerking tussen de Landen onderling en tussen het Koninkrijk en de Landen. In het Statuut, waaronder artikel 12a, komt de wil van alle Landen binnen het Koninkrijk tot uitdrukking en de Koninkrijksregering en de Rijkswetgever dienen bij de uitvoering van zijn taken, het Statuut en dus deze wil te respecteren². Het belang is dan ook groot, ten behoeve van een goede en effectieve samenwerking, dat een bevredigende implementatie van een onafhankelijke geschillenbeslechting wordt geconstitueerd.

De regering van Aruba is van mening dat het huidige voorstel Rijkswet Koninkrijksgeschillen geen invulling geeft aan de in artikel 12a van het Statuut neergelegde opdracht om een regeling te treffen voor het beslechten van geschillen tussen het Koninkrijk en de Landen. Om invulling te kunnen geven aan artikel 12a van het Statuut, dient de regeling ten minste een geschillenbeslechtingsbevoegdheid van statutaire juridische geschillen te verlenen aan een onafhankelijke instantie, die bindende uitspraken kan doen. Het huidige voorstel voldoet niet aan voornoemde eisen. Tijdens een recent bezoek in Nederland door een Statendelegatie bestaande uit Statenleden van Aruba, Curaçao en Sint Maarten, werden er verschillende gesprekken gevoerd tussen de Statendelegatie, Commissie Koninkrijksaangelegenheden, met betrekking tot het huidige voorstel Rijkswet Koninkrijksgeschillen. Partijen zijn het met elkaar eens, dat de invulling anders kan. Het gaat om een tweetal opties voor wat betreft een onafhankelijk en onpartijdig orgaan die zich buigt over strikt juridische, statutaire geschillen.

De eerste optie is een nieuw Afdeling bij de Raad van State, te weten, Afdeling Statuut rechtspraak hetgeen een wetswijziging van de Wet op de Raad van State (WRvS) zal inhouden.

¹ G. Karapetian en H.G. Hoogers, Rijksuniversiteit Groningen, faculteit rechtsgeleerdheid: 'Het Koninkrijk tegen het licht', p. 3. Bron: https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/hoogers_karapetian_het_koninkrijk_tegen_het_licht_3_mei_definitief.pdf

² Kamerstuk II 2018-2019, 35 099 (R2114), nr. 8 p. 2.

Een tweede optie dat overwogen zou kunnen worden is de instelling van een meervoudige kamer danwel een grote kamer bestaande uit drie onderscheidenlijke vijf leden door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State die daartoe bevoegd is op grond van artikel 30b jo. artikel 42 WRvS. Gedacht kan worden aan een meervoudige kamer door de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak te laten vormen met als bezetting 1 raadsheer in buitengewone dienst en voorgedragen door de Hoge Raad, 1 raadsheer in buitengewone dienst voorgedragen door het Gemeenschappelijk Hof en 1 raadslid in buitengewone dienst en voorgedragen door de Raad van State. De voordracht is enigszins in afwijking van artikel 42 WRvS, dat in principe zowel de vorming als de bezetting in handen stelt van de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak. De grondslag voor dit voorstel om de geschillenbeslechting aan de Afdeling bestuursrechtspraak op te leggen, is in artikel 12a van het Statuut bepaald, te weten: “Bij Rijkswet worden voorzieningen getroffen voor de behandeling van bij rijkswet aangewezen geschillen tussen het Koninkrijk en de Landen”. En op grond van artikel 30b WRvS, te weten: “De Afdeling bestuursrechtspraak is belast met de berechting van de bij de wet aan haar opgedragen geschillen”.

De voordelen die deze constructie met zich meebrengt zijn als volgt:

1. Er zijn geen dan wel minimale kosten aan verbonden;
2. De raadsheren/ lid in buitengewone dienst, vanwege hun ruime ervaring, kunnen een goede bijdrage leveren met het omgaan van geschillen;
3. Aan de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van deze meervoudige kamer valt in geen enkel opzicht te twijfelen.

De regering van Aruba kan zich vinden in bovengenoemde opties. Bij de voorgestelde constructie is er geen sprake van constitutionele toetsing, wat een goede oplossing biedt qua invulling van artikel 12a van het Statuut. Met het hierboven vermelde voorstel wenst de regering van Aruba een constructieve bijdrage leveren op de huidige bezwaren die er nu liggen met betrekking tot het huidige wetsvoorstel. Een oplossing waar ieder deel van het Koninkrijk zich in kan vinden.